

RAP / HIPHOP

Rap-musiikki syntyi 1970-luvun New Yorkissa, Bronxin kaupunginosassa afroamerikkalaisen ja latinalaisamerikkalaisen väestön keskuudessa.

Bronxilaiset järjestivät puisto- ja katujuhlia, jossa tiskijukat eli DJ:t soittivat musiikkia levyiltä ja MC viihdytti yleisöä puhumalla mikrofoniin musiikin päälle ja lausumalla lyhyitä riimejä ja hokemia.

Rap-musiikin juuret ovat funk- ja soul-musiikissa. Rap-musiikin syntyessä elettiin aikaa, jolloin rasismi, syrjintä ja köyhyys varjosti edelleen vähemmistöjen elämää, ja usein myös räpin sanoitukset nousivat näistä teemoista. Syntyhetkeen liittyy myös vastakkainasettelu New Yorkin eri kaupunginosien välillä: hienot, siistit klubit olivat Etelä-Manhattanilla, kun taas näitä Bronxilaisten *block partyja* pidettiin autenttisina ja luovina verrattuna siloiteltuun Etelä-Manhattanin meininkiin. Erityisesti nuorille rap-musiikki oli – ja on – tärkeä keino saada omaa ääntä ja sanomaa kuuluviin.

Rap-musiikin tulo Suomeen

Suomeen hip hop -kulttuuri rantautui ensimmäisen kerran 1980-luvulla, mutta se alkoi nousta suuremmin kansan tietoisuuteen vasta 1990-luvulla huumoriräpin siivittämänä. 2000-luvulla vakavasti tehty suomirap löi viimein läpi, kun esimerkiksi **Asa** (tuolloin taiteilijanimellä **Avain**), **Fintelligens** ja **Kapasiteettiyksikkö** tekivät menestyksekkäästi räppiä suomen kielellä.

Vaikka rap-lyriikka on aikojen saatossa ollut myös viihteellistä, on rap-musiikilla otettu myös Suomessa kantaa yhteiskunnallisiin asioihin. Yksi suomiräpin kulttimaineeseen nousseista klassikkoteoksista on **Avaimen "Punainen tiili"** -albumi, joka kritisoi vahvasti sen ajan yhteiskuntaa. Suomessa esimerkiksi **Paleface** ja **Steen1** ottavat myös sanoituksissaan usein kantaa yhteiskunnassa vallitseviin epäkohtiin ja ongelmiin.

Muita rap-musiikin piirteitä

- ⇒ Röpissä riimitellään ja rytmitellään, käytetään rikasta kieltä ja kielikuvia, ja tehdään usein teräviä havaintoja yhteiskunnasta.
- ⇒ Rap-lyriikalle on ominaista myös huumori ja omakehu, ja tätä kautta osan katuuskottavuuden pönkittäminen.
- ⇒ Rap-musiikin skaala on laaja, ja tyyli ulottuvat bilemusiikista poliittiseen ja yhteiskunnalliseen kantaaottavuuteen.
- ⇒ Koko kappale saattaa olla räpätty, eli kaikki vokaaliosuudet (*vocals*) ovat räppiä. Hyvin yleistä on myös, että rap-kappaleissa säkeistöt räpätään, ja kertosäkeet lauletaan. Kertosäkeen laulajana saattaa olla joku vieraileva artisti, joka merkitään kappaleen esittäjä tiedoissa termillä *feat./featuring* (esim. Gasellit feat. Abreu).
- ⇒ Rapin austamusmusiikkia kutsutaan nimellä **biitti**. Biittiä voidaan tehdä sekä teknologisin laittein (rumpukoneet, samplerit, levysoittimet) että tavallisin bändisoittimin. Biitin melodioissa voidaan hyvin käyttää myös puhallin- tai jousisoittimia.

Mitä rap-musiikille kuuluu nyt?

Rap-musiikista on tullut yhä enemmissä määrin valtavirtamusiikkia. Aiemmin räppiin liittyi rytmikäs ja funkahtava biitti, mutta nykyään rap voi olla osana mitä tahansa musiikkia EDM:stä rockiin. **Limp Bizkit** -yhtye yhdisti 90-luvulla menestyksekkäästi rockin ja rapin, minkä jälkeen räppiä alettiin yhdistellä eri ilmiöihin ja genreihin lähes rajattomasti. Rap uusiutuu ja löytää edelleen uusia kiinnostavia muotoja. Puhelaulu eli räppääminen on kuitenkin piirre, joka pysyy tunnistettavana eri rapin alagenreissä.

Suomessa rap on kasvanut räjähdysmäisesti 2010-luvulla, ja rap voi suomessa erittäin hyvin. Esimerkiksi vuonna 2023 Suomen kymmenestä kuunnelluimmasta artistista Spotifyssa puolet oli räppiä (1. Ibe, 2. Gettomasa, 3. Costi, 4. JVG, 7. Sexmane). Elokuussa 2023 Spotify uutisoi, että maailmanlaajuisesti jopa lähes neljäsosa kaikesta Spotifyn kautta kuunnellusta musiikista oli räppiä. Vuodesta 2020 lähtien Spotifyn Top 50 -striimatuimmista artisteista melkein puolet on ollut rap-artisteja.

Rap-sanastoa

Samplaaminen ("sampling") = Toisen tekemästä musiikista otetaan osia, jotka liitetään omaan teokseen. Näitä osia kutsutaan nimellä *sample*. Sampleja voidaan muokata jopa niin paljon, ettei alkuperäinen kappale ole aina tunnistettavissa.

Rap = Musiikkityyli

Räppääminen ("rapping") = Rytminen puhelaulu

Hip hop = Kokonainen kulttuuri, johon liittyvät mm. breakdance, rap-musiikki ja graffititaide.

Biitti = Röpissä biitti tarkoittaa kappaleen koko musiikkiosuutta, eli kappale koostuu biitistä ja röpistä/laulusta. Tyypillisessä rap-biitissä on paljon

musiikillista toistoa, ja biitti koostuu mm. rumpuraidasta, melodioista, muista instrumenteista ja sampleista.

MC = *Master of Ceremony* = seremoniamestari.

DJ = Tiskijukka, levyjen soittaja. Tulee sanoista *disc jockey*.

Beatboxaus = Rumpuäänien, soittimien ja efektiön imitoimista suulla.

Freestyle rap = Improvisoitua räppiä, jossa kaikki sanat keksitään omasta päästä samaan aikaan kun räpätään.

Rap battle = Kahden räppärin välinen leikkimielinen kisailu, jossa he yrittävät voittaa toisensa räppäämällä. Usein battleissa freestyle-räpätään.

Kuuntele esimerkiksi näitä: Jay-Z, Nas, Public Enemy, Snoop Dogg, Don Johnson Big Band, Gettomasa, Cardi B, Wu-Tang Clan, Bomfunk MC's, OutKast, The Notorious B.I.G., Paperi-T, Eminem, Megan Thee Stallion, JVG, Redrama, The Sugarhill Gang, Pyhimys, Kanye West, Kendrick Lamar, Gasellit ja Nicki Minaj.

Kuvissa vasemmalta oikealle Snoop Dogg, Jay-Z, Paperi-T, Megan Thee Stallion ja Eminem.

